



Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

De Virtute Ac Sacramento Pœnitentiæ Decisiones

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisio XXVIII. Argumentum. Explicantur quinque sequentes circumstantiæ peccati, Ubi, Quibus Auxiliis, Cur, Quomodo, Quando? & ostenditur, quando aggravent? mutant speciem? & sint in Confessione ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94661](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94661)

Horum modorum explicationem dant eadem mea Erotemata d. cap. 104. Contumelia est injuria; qua, in præsentia alicujus probi viri, eidem obijci-
tur aliquod crimen, vel deferitur. Et in hoc pec-
cato, circumstantia exprimenda est qualitas perso-
næ contumelia affectæ, si sit Pater, vel Mater, vel
Superior. Bonacina de Restit. in partic. disp. 2. qu. 5.
punct. 1. num. 7. Et Erotemata mea cap. 105. num. 3.
Sed Utrum sint exprimendæ contumeliæ indivi-
dualiter dictæ? Alii DD. negant, & alii affirmant
securius; quos allegat Collegium Salmanticense
d. tract. 6. cap. 8. num. 77. idem dicens tenendum in
detractionibus. Derisio est actus, quo quis vio-
lat honorem alterius, verbis, vel factis, cum in-
tentione causandi erubesceniam, vel confusionem
in proximo irriso. Et differt à contumelia; nam
illa fit serio ad causandam injuriam, hæc ex joco ad
confusionem. Differt etiam à Subfornatione; nam
hæc fit signis, non verbis, ut naso rugato, vel expan-
sa lingua; & est peccatum mortale, si causetur ma-
gna tristitia in deriso. S. Thomas 2. 2. quæst. 75. art. 2.
Subfornatio est peccatum linguæ, quo quis manifestat
defectum personæ absenti ad seminandas discor-
dias, & dirimendas amicitias. Est autem peccatum
mortale in genere suo, gravius detractione, ac
contumelia; nam lacerat famam, & spoliat amici-
tia; & ex ea sequuntur sæpè sæpius alia mala;
quæ sunt circumstantiæ vel notabiliter aggravantes,
vel mutantes speciem in Confessione dicendæ; ut
rixa, odia, homicidia, & alia hujusmodi. Bonacina
d. quæst. 5. punct. 2. num. 1. Judicium temerarium est
credere malum de proximo ex levibus indicis, &
est mortale, si credatur malum grave; Veniale, si
leve. Libellus famosus est scriptura, vel signum, quo
quis prætendit infamiam alicujus publicam facere;
sive ea vera sit, sive non. Sylvest. in Summa Verb.
Libellus. Erotemata mea cap. 107. ubi probavi, ha-
bere vim libelli famosi Litteras orbas, quæ à mali-
gnis scribuntur, & mittuntur Superiori contra ali-
quem; quod est peccatum mortale. Et fit etiam
signis, e.g. dum quis affigit cornua ad domum ali-
cujus, ut publicet incontinentiam ejus Uxor. In
his omnibus peccatis præcipua circumstantia est
obligatio restituendæ famæ, ut docent omnes DD.
quos referunt mea Erotemata ubi supra, & Eminen-
tiss. Cardin. de Lauræa d. tom. 2. in 3. Sentent. de Vir-
tutib. in genere disp. 23. art. 9. nisi aliqua legitima
causa excuset à restitutione; quas Lohner de Scien-
tia Confessarii pag. 54. restinxit in his verbis:

28 Si fama oblata est; & apertum oblitio crimen
Absolvit: aut rapta a leso sibi fama vicissim est,
Si donet lesus, vel condonare putetur.
Reddere sique potens non sis, vel non sine damno
Majori, vel famam alia si lesus eandem
Perdidit ipse via: nihil illi reddere debes.

A declaratione harum causarum, excusantium à re-
stitutione famæ, abstinco; quia ex se satis claræ
sunt. Ceterum quia absque comparatione diffi-
cilius est restitutio famæ ablata, quam tempora-
lium bonorum; & ut Confessarii cautè agant in
absolvendis pœnitentibus, qui aliquo ex supra re-
latis modis famam proximi denigrarunt, ante-
quam eam restituant, vel certitudinem exhibeant
eam restituendi; audiant quod fecerunt præterito
sæculo duo insignes Theologi, P. M. Alphonsus de
Castro Franciscanus; ac P. M. Victoria Dominica-
nus cum quodam detractore; ut refert P. Meno-
chius in sua Historia Miscell. part. 2. §. 304. Vir qui-

dam nobilis Hispanus coram pluribus Equitibus 29
falsò se jactaverat, copulam habuisse carnalem cum
Matrona quadam, cujus fama apud illos Equites
læsa remansit. Paulo post detractor iste, stimulis
conscientiæ punctus, accessit ad P. M. Alphonsum
de Castro, eruditissimum virum, rogans, ut ejus
Confessionem Sacramentalem audiret. Annuit
ille; cœpitque detractor, se accusare de ablata fa-
ma Matronæ. Tunc surgens M. Alphonsus de Se-
de confessionali exclamavit, dicens: damnatus es;
peccatum tuum est sine remedio; statimque disces-
sit. Confusione, ac terrore obrutus ipse pœnitens,
audito nomine P. M. Victoriæ celeberrimi Theologi
Dominicani, ivit ad eundem, petens audire, & ju-
vari, narransque se fuisse expulsum à P. Alphonsu
de Castro, & condemnatum ad inferos irremediabi-
liter. Obstupuit P. M. Victoria, reflectens, nul-
lum dari peccatum, pro quo non habeatur reme-
dium, si concurrat in pœnitente vera detestatio, ac
voluntas satisfaciendi pro illo. Consolatus est
igitur pœnitentem, & hortatus, ut confiteretur
peccatum suum; quod ille fecit, detractionem
suam narrando, qua calumniatus fuerat illam Ma-
tronam, & ejus famam denigraverat. Tunc P. Vi-
ctoria: Eja, ait, bono animo esto. Peccatum hoc
habet suum remedium. Vade, reperi Equites il-
los, retracta dictum tuum, juramento affirma, te
tunc dixisse falsum ex mera jactantia; Matronam
illam esse pudicam, innocuam. Respondit Pœni-
tens: talis retractatio mihi non expedit; nunquam
enim fieri, quòd me mendacem dicam coram Equiti-
bus illis; ego enim etiam sum Eques. Hac respon-
sione, & negativa audita, P. Victoria vociferatus in-
quit: P. Alphonse de Castro, me sapientior, & pru-
dentior fuisti, judicans, peccatum pœnitentis hujus
sine remedio. Et conversus ad malè dispositum
pœnitentem, dixit: Utique sine remedio est pec-
catum tuum, quando reculas, restituere famam
Matronæ, retractando, quod impudens, ac falsò
dixisti. Ac abiit. Utinam nostris diebus, nostris-
que Confessariis consimiles pœnitentes non occur-
terent.

Hæc satis sint ad hoc, ut Parochi, & Confessarii
genericam habeant notitiam circumstantiæ QUID;
idest, ut sciant, quando qualitas peccato adhærens
vel ipsum aggravet notabiliter, vel mutet speciem,
vel inducat obligationem restitutionis ob damna, &
nocumenta proximo illata; de quibus disserit Re-
ginaldus in Praxi libr. 14. à num. 33. & seqq.

DECISIO XXVIII.

ARGUMENTUM.

Explicantur quinque sequentes circumstan-
tiæ peccati, UBI, QUIBUS AUXILIIS,
CUR, QUOMODO, QUANDO; &
ostenditur, quando aggravent; mutent
speciem; & sint in Confessione manife-
standæ. Exempla duarum Meretricum,
recusantium in loco Publico coire.

SUMMARIUM.

- 1 Ubi circumstantia indicat locum Sacrum, & locum
Publicum.
- 2 Blasphemie, & alia peccata lingua dicta in loco Sa-
cro, an sint etiam Sacrilegia?
- 3 Ebrietas in Ecclesia quid sit?

4 Copu-

- 4 Copula carnalis in Ecclesia quando fit Sacrilegium?
- 5 Feminae ingredientibus claustra Religioforum sunt excommunicata.
- 6 Sanguinis humani effusio violenta in loco Sacro est Sacrilegium; item actus forenses, ac sepetire excommunicatum in eo; nec non ex illo extrahere Reos.
- 7 Reorum septem genera non gaudentium immunitate loci Sacri.
- 8 Vendere res in Ecclesia sacrilegium.
- 9 Locus publicus addit peccato circumstantiam scandalali.
- 10 Meretrices recusantes coire in loco publico.
- 11 Circumstantia Quibus Auxiliis declaratur.
- 12 Ignorantia affectata exprimenda in Confessione?
- 13 Cur, circumstantia in quo versatur?
- 14 Quomodo circumstantia declarata.
- 15 Recidivorum periculum.
- 16 Festivo die peccare, an sit circumstantia gravans, vel mutans speciem.

Circumstantia UBI respicit locum, in quo committitur peccatum; quod aliquando aggravatur notabiliter ex hac loci circumstantia; aliquando mutat speciem, & aliquando augetur numero. Igitur duo sunt loca per pœnitentem explicanda, quando in eis peccavit. Locus Sacer, & locus Publicus. Appellatione loci Sacri venit Ecclesia, in qua Divinum Sacrificium celebratur, ubi si peccata committantur, vel graviora fiunt, vel multiplicantur numero, vel transeunt in Sacrilegium. Declaro hanc circumstantiam sequentibus exemplis. Primò de Blasphemiis, vel detractio-
 1 nibus prolatis in loco sacro; sive etiam de verbis turpibus, aut canulenis inhonestis. Et quamvis plures DD. tepeant, hæc peccata non transire in sacrilegium; nihilominus tutior est opinio contraria, quia sit magnam irreverentiam loco Sacro, quem decet sanctitudo, ut advertit Suarez de Relig. lib. 3. cap. 7. Eminentiss. Cardin. de Lugo d. disp. 16. sect. 10. & innuit Gobat in Quinario tract. 5. cap. 49. præcipue si plures adint, qui audiant; tunc enim, & peccatum Scandali naturam, ac Sacrilegii assumit; & hæc omnes circumstantiæ sunt in Confessione exponendæ. Secundò quæritur de potationibus, & ebrietatibus factis in Ecclesia; & si data opera, ac pluribus videntibus fiant, in Sacrilegii, ac scandali species transeunt. Gobatus d. tract. 5. cap. 48. secus si ex accidenti, aut si potationes fuerint aliqua honesta causa vestitæ, ut dum operarii ornant Ecclesiam, vel aliquod opus faciunt; & ex labore, accensa siti, ita bibunt, ut rationem perdant. Tertiò exemplificatur de furto; de quo præcedenti Decif. XXVII. num. 22. dictum est, esse Sacrilegium quocunque modo res ex Ecclesia furripiatur; ut sentit Castropalaus tom. 2. tract. 11. disp. Univ. punct. 4. num. 4. & Collegium Salmantic.
 4 d. tract. 6. cap. 8. num. 102. Quartò dubitatur de copula carnali habita in Ecclesia, extra casum urgentis necessitatis. Et quamvis Vasquez, Diana, & alii citati à Collegio Salmanticen. d. tract. 6. cap. 8. num. 101. asserant, non esse Sacrilegium, si sit occulta; quia ex sola publica effusione seminis, aut sanguinis humani Ecclesia polluitur; nihilominus quo ad peccatum coeuntium, etsi occultè, in Ecclesia, dicendum est, assumere speciem Sacrilegii, & esse hanc circumstantiam semper in confessione manifestandam; ob gravem injuriam, quæ infertur loco Sacro per actum illum sordidum, & indecentissimum; & ita sentiunt Suarez d. tract. de Relig. lib. 3. cap. 7. num. 4. & alii gravissimi Theologi, quos allegat, & sequitur ipsum Collegium d. num. 101. addens num. 103. eandem malitiam contrahere illum, qui desideraret, aut procuraret coire in loco Sacro, etiam opere non completo; secus autem si pollutio haberetur in Cellis Religioforum. Idem Collegium Salmantic. ibid. num. 104. At ingressus fornicæ in Claustris Regularium subiacet excommunicationi Papali. Lezana in Summa tom. 1. cap. 10. num. 9. Cæterum per effusionem menstruum fornicæ in Ecclesia, ea non polluitur, neque seminis in somnis, aut alio modo in effundente inculpabili. Passerinus de Pollut. Eccles. disp. 7. cap. 2. 3. & 4. Erotemata mea cap. 30. per tot. Quintò sacrilegium incurrit, qui Ecclesiam polluit per effusionem sanguinis humani in ea commissam; dummodò tamen effusio sit notabilis quantitatis, & percussio sit culpa lethalis, ut ex pluribus exemplis declarant eadem mea Erotemata cap. 29. Sextò Sacrilegii crimen incurrunt Judices laici, qui in Ecclesia erigunt Tribunalia, testes citant, ac examinant, vel sententias proferunt. cap. 1. de Immunit. Eccles. Sperellus Decif. 104. à num. 51. & seqq. Sextò sacrilegè peccant, qui in loco Sacro sepeliunt excommunicatum, vel infidelem. cap. Ecclesiam. 1. & 2. de Consecrat. dist. 1. cap. Consulisti. & cap. fin. de Consecrat. Eccles. vel Altar. cap. Univ. cod. in 6. cap. Ad hæc. de Privileg. cap. 15. qui. de Sent. Excommun. in 6. Erotemata mea cap. 31. ubi plurimi casus de hac Sacrilegii specie reperiuntur. Septimò tandem sacrilegium committunt, qui violant immunitatem loci Sacri extrahendo ab Ecclesia reos, qui ad illam confugerint. cap. Ecclesie. cap. Inter alia. de Immunitat. Eccles. Et extat Bulla famosa Gregorii Papæ XIV. incipien. Cum aliis nonnullis, & c. quam doctissimis Commentariis declarant Farinacius Oper. Criminal. tom. 10. in fin. Novarius in Summa Bullar. part. 2. Comment. 80. & de eadem copiose disserunt mea Erotemata cap. 32. ubi num. 47. notantur septem genera delinquentium, qui confugi-
 7 entes ad Ecclesiam non gaudent immunitate, & sunt: 1. Publici latrones, & grassatores viarum. 2. Depopulatores agrorum. 3. Mutilantes, vel homicidium committentes in Ecclesia, vel Cœmeterio voluntariè. 4. Homicidæ prodiitores. 5. Assassini. 6. Hæretici. 7. Rei læsæ Majestatis in personam Principis. In his tamen casibus necessaria est licentia Episcopi, ut extrahantur prædicti Rei ex loco Sacro, alias incurritur excommunicatio Papæ reservata. Thesaurus de Pœnis part. 2. Verb. Immunitatem Localem. cap. 1. Vers. Limita. Octavò: Sacrilegium pariter contrahunt, qui in Ecclesia
 8 vendunt res temporales, aut faciunt mercatus, sive ad eodè propè Ecclesiam, ut impediunt Divinum cultum. cap. Decet. de Immunit. Eccles. lib. 6. Reginald. d. lib. 14. num. 42. Nonò: circumstantia Ubi est explicanda, si peccatum committatur in loco
 9 publico ratione scandali. cap. Nemo, & ibi Gloss. 32. quest. 4. & ideo, qui publicè fornicatur, plus peccat propter plurimorum scandalum, quàm qui occultè. Sanctus Thomas 1. 2. quest. 73. art. 8. Reginald. d. lib. 14. num. 45. Et quamvis hæc publicitas in rebus veneris videatur moraliter impossibilis, cum nemo sit pejor Thaide meretrice famo-
 10 sa, quæ interpellata a Paphnutio Abbate, respondit, nunquam se exercituram Venerem coram hominibus; ut scribit Marc. Marulus lib. 3. cap. 2. vel
 scot-

scortio illo requirente S. Ephrem, ut secum coiret, qui cum ei respondisset, libenter, sed in platea. Absit, replicavit femina, in loco publico. Metaphraſtes in *Vita ejusdem S. Ephrem*; & Matthæolus in *Sylva Historiali tom. 1. lib. 4. cap. 1. tit. 9. num. 2. & 3.* Nihilominus frequentissima est, etſi inobservata, etiam in peccatis carnis, tum in illis, qui domum conducunt pro ſuis concubinis, ad quas accedunt cum ſcandalo parentum, ac vicinorum; tum etiam in Religioſis, qui non verentur ingredi domos publicarum meretricum, & exire ex iſſis absque rubore; quamvis videantur, ac obſerventur à tranſeuntibus, & ab aliis in eodem vico habitantibus; qui omnes gravissimum ſcandalum, ultra peccatum carnis, committunt; & deturpant bonum nomen ſui Ordinis; quæ quidem circumſtantiaſe ſunt omnes in Confessione exprimendæ; quia non ſolum aggravant peccatum, multiplicat numero, ſed tranſire illud faciunt in aliam ſpeciem. De blaſphemiis autem, homicidiis, ebrietatibus in loco publico patris, nemo eſt, qui neſciat circumſtantiam ſcandali inde inſurgentem, & neceſſario conſtitendam. Hæc de circumſtantia UBI.

Sequitur quarta circumſtantia *QUIBUS AUXILIIS*: quæ tria concernit, *Inſtrumenta*, *Media*, & *Concauſas*, quibus quis uſus eſt, in peccato. Quo ad *Inſtrumenta*, ea, per ſe loquendo, non ſunt exprimenda in Confessione, puta, an quis occiderit hominem Enſe, vel Sclopo. An ſuperſtitionem fecerit, aqua, vel terra, vel ſale, Collegium Salmanticens. *d. tract. 6. cap. 8. num. 105.* Dixi per ſe loquendo, quia ex accidenti, etiam inſtrumentum eſſet explicandum, prout evenit paucis abhinc annis inter duos Presbyteros, qui in Sacriſtia rixantes, ad manus venientes, unus arrepta Cruce ibi exiſtente, cum ipſa graviter percuffit, ac vulneravit adverſarium. Quoad *Media*, hæc ut plurimum erunt manifeſtanda, ſi per eorum uſum Religio offendantur, ut ſi quis abuſus ſit Aqua benedicta, rebus ſacris, Sacramentis, & ſimilibus. Collegium Salmanticens. *d. tract. 6. cap. 8. num. 105.* Quo ad *Concauſas*, de eis eſt facienda manifeſtatio, tum ob ſcandalum, & ruinam ſpiritualem proximi; ut in eo, qui diu ſollicitavit mulierem renitentem ad peccatum, ad quod tandem eam induxit; tum ob injuſticiam, ſeu violentiam; ſi vi, aut minis cum eadem uſus eſſet, ad idem effectum carnaliter peccandi; prout etiam, ſi alios homines, aut ſervulos ſecum vi, aut minis duxiſſet, qui eum adjuvarent in committendo aliquo peccato, puta furti, homicidii. Collegium Salmanticens. *ubi ſupra num. 106.* & Reginaldus *d. lib. 14. numer. 46.* qui aſſerunt, tunc hanc circumſtantiam gravare peccatum, multiplicare numerum, ac mutare ſpeciem. Sed petes, an explicanda ſit ignorantia affectata, quæ cauſa ſuit peccati; e. g. quis non curat ſcire, an mulier, cum qua vult coire, ſit libera, vel conjugata? Vel plures ruſtici declinant audire Miſſam in die feſto ſui Parochi, ne audiant, an in hebdomada ſint vigilia cum jejunio, & cum verè ſint, non jejunant, & comedunt carnes i. Et verior opinio eſt, hanc affectatam ignorantiam eſſe circumſtantiam omnino explicandam, quia habet ſuam malitiam propriam, diſtinctam à malitia peccati ſubinde commiſſi; vel à periculo, cui ſe exponit de majori peccato committendo; ut latè probat Sanchez in *Decal. lib. 1. cap. 17. num. 10.* Doct. Clericali Tom. I. Lib. IV.

& diſſerit Summa Diana *Verb. Circumſtantia per Quæ? num. 53. & ſeqq.* ubi DD.

Quinta circumſtantia *CUR*, denotat ſinem, propter quem peccator decrevit peccare; qui ſi ſiſſis ſi habet ſuam propriam malitiam, eò quia prohibitus ſit ab aliquo alio præcepto, eſt omnino explicandus; ut ſi quis furetur, ad hoc ut poſſit fornicari, & ſolvere mercedem meretrici; vel non ſtudiat Miſſam, ut interim reperiat ſolam domi mulierem, cum qua vult peccare; vel juret falſum, ut noceat alicui. Colleg. Salmanticens. *d. tract. 6. cap. 8. num. 107.* Reginald. *d. libr. 14. n. 47.* & Summa Diana *Verb. Circumſtantia Cur? num. 93. & 94.* ubi diſputant, an ſi ſiſſis, ob quem quis peccavit, non ſit malus; puta ſi quis perdidit Miſſam, ut attenderet ſtudio, talis ſiſſis ſit explicandus; & quamvis aliqui DD. apud Eminentiff. Cardin. de Lugo *diſp. 16. num. 478.* aſſerunt; contrarium tenent alii plurimi, quos citat, & ſequitur idem Collegium Salmanticens. *ubi ſupra num. 108.* ex illa præcipua ratione, quòd tota malitia ſtat in tranſgreſſione præcepti de audienda Miſſa, quæ præcepto circumſcripto nulla malitia remanet in actu ſtudenti; idè explicata à poenitente tranſgreſſione dicti præcepti, integrè conſeſſus eſt ſuum peccatum. Nec omittendum, ad hanc circumſtantiam *Cur*, reduci poſſe inordinatum affectum ad honores, ad divitias, ad vindictam, & ſimiles; eò quia aggravatur ipſe affectus inordinatus, & aliquando tranſit in aliam ſpeciem, nempe ſuperbiam, avaritiam, iram; ut notat Reginaldus *d. libr. 14. num. 49.*

Sexta circumſtantia *QUOMODO*, denotat tres qualitates peccati, quæ ut plurimum tantum notabiliter aggravantes ſunt exprimendæ à poenitente. Hæ ſunt *Intenſio* in peccando, *Extenſio* continua; & *Extenſio* diſcreta, ſeu interrupta in commiſſione peccati. Prima qualitas, idèſt intenſio, gravat; quia provenit à voluntate peccatoris, qui quantum majori libertate, & intenſione affectus peccat, eò gravius eſt ejus peccatum; ut tradit Sanctus Thomas *1. 2. qu. 73. art. 6.* licet igitur non ſint exprimendi modi, quibus aliquis procuraverit ſibi augere delectationem in rebus venereis, vel in vindicandis injuriis; illam tamen accenſionem animi, & ardentem voluntatem, ac delectabilitatem in peccando, tutius eſt, ut manifeſtet, tantum circumſtantiam *QUOMODO* notabiliter gravantem. Reginald. *d. libr. 14. num. 49. & 50.* Collegium Salmanticens. *d. tract. 6. cap. 8. num. 112.* Summa Diana *d. Verb. Circumſtantia à num. 95. & ſeqq.* Extenſio continua peccatum ipſum aggravat, quia tanto gravius eſt peccatum, quantum diutius infelicem animam tenet alligatam, *cap. ult. de Conſuetud.* ſicque conſuetudo peccandi ſivè in rebus carnalibus, ſivè in odio, aut vindicta, convenit ut explicetur, propter circumſtantiam notabiliter aggravantem, ultra numerum actualium peccatorum; videretur enim qui conſuetudinarius eſt, magis contemnere Deum. Abb. in *cap. Cum haberet, num. 4. De eo, qui duxit in Matrim. &c.* Tandem extenſio diſcreta, ſeu reiteratio peccati antea remiſſi, aut voliti, ultra multiplicationem numeri, de qua dictum eſt ſupra *Decif. XXIV. n. 12.* aggravat notabiliter peccatum, quia homo iterum peccans magis contemnit Dei bonitatem, à qua obtinuerat remiſſionem ejusdem peccati; ut probat S. Thomas *3. p. q. 88. art. 1.* & Reginald. *d. libr. 14. num. 52.* quod principa-
liter

liter in recidivis procedit; de quorum periculo, ac pessimo statu legat studiosus Confessarius P. Segnerium in *Concion. Quadrages. Conc. XXXVII. & in Christiano Instructo part. 3. disc. 22. per tot. ubi rationibus, scripturis, ac exemplis ostendit, difficilem recidivorum conversionem.*

Septima, & ultima circumstantia est *QUANDO*; & hæc refertur ad diem, & ad tempus, in quo committitur peccatum; nempe an fuerit dies festus, dies Jovis, aut Veneris Sancti; dies, qua peccator sumperat Sacram Eucharistiam. Et quod peccare in his diebus sit circumstantia notabiliter aggravans, nemo est, qui neget, quia resultat peccatum in majorem Dei contemptum. At disputant DD. an hæc sit circumstantia exprimenda? & quamvis Neoterici negent, quos citat Diana *Coordinatus tom. 1. tract. 7. resol. 54. & resol. 55. quarum prima fuit extracta ex part. 1. tract. 7. resol. 32. altera verò ex part. 11. tract. 8. resol. 59. in veteri; nihilominus gravissimi Theologi, ac Sancti Doctores, pariter ibidem à Diana allegati, affirmant; à quorum securiori opinione non est discedendum; non solum quia peccare in die festo includit speciale quandam irreverentiam Dei, sed etiam quia sæpe sapiens tale peccatum multiplicatur specie; ut in metente segetes alienas in die festi; in vacantibus crapula; ac ebrietati, seu alearum ludo cum detrimento familiarum, aliisque casibus, quos considerant DD. apud Reginaldum *d. libr. 14. a num. 56. & seqq. Summa Diana a num. 111. in Verb. Circumstantia. Collegium Salmanticen. ubi supra num. 113. Et expresse docet Eminentiſſ. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 261. & 262. cujus opinio apud me magnopere ponderatur, ob eximiam tanti Patris scientiam, ac ejus heroicam prudentiam, & pietatem; non enim transcribit, quod alii scripserunt, sed suas conclusiones ponit in trutinâ veritatis; & earum justum valorem exquirat fortissimis argumentis, Sanctorum Patrum sensu confirmatis. Additur, quod frequenter peccata commissa in diebus festis sunt cum scandalo proximi, quod multiplicat peccatum, ut negare non audet, etsi laxioribus adhæreat Gobatus in *Quinario tract. 5. cap. 47. & cap. 48.***

DECISIO XXIX.

ARGUMENTUM.

Mendacii maligna natura exposita, ejusque speciebus, ab ipso immunem esse debere Confessionem Sacramentalem, ostenditur, ut sit Fidelis. Mentiri in Confessione, quando sit Mortale, & quando Veniale, quinque Regulis demonstratur. Exempla gravia, ac lepida ad evitandum quodcumque mendacium referuntur.

SUMMARIUM.

- 1 Fidelis Confessio quanam sit?
- 2 Mendacium, quid sit? quot modis proferatur? & quot ejus species?
- 3 Mendacium cur sit semper peccatum?
- 4 Priscillianista, ac alii hæretici docentes licitum mendacium.
- 5 Mendacium neque ex divina dispensatione possit esse licitum.

6 Exemplum mendacii jocosum morte puniti.

7 Exemplum premii dati B. Erlucha nolenti dicere mendacium.

8 Obstetrices Egyptiæ an mendacium dixerint Pharaoni?

9 D. Thomæ Aquinatis lepidum dictum, in odium jocosum mendacii.

10 Tacere Veritatem aliquando licet; Dicere mendacium nunquam.

11 Mendacium in Confessione quando sit mortale, & quando veniale?

12 Adolescentula simplicitas confitentis enormia peccata, non facta; sed reperta in methodo examinandi conscientiam.

Post duas primas Confessionis conditiones, hucusque explicatas, quod scilicet sit *Diligens*, & quod sit *Integra*; sequitur tertia declaranda, quod nempe sit *Fidelis*. Fidelitas igitur requiritur in Confessione Sacramentali, ut sit valida; quæ quidem consistit in eo, ut pœnitens fideliter manifestet suam conscientiam Confessario, & dum confitetur peccata sua, absteineat à mendacio, ut tetigimus supra *Decif. XXVII. num. 27.* siquidem mendacium in Confessione ut plurimum facit eam sacrilegam, & reddit absolutionem invalidam, ut infra ostendemus.

Pro intelligentia hujus tertiæ conditionis præmittendum est, quod *Mendacium est verbum falsum cum intentione fallendi.* Eminentiſſ. Cardin. Tolerus *libr. 8. cap. 54. num. 1.* ubi illud appellat *verbum*, quia proprie committitur voce; unde alii definiunt mendacium, ut sit *Falsa vocis significatio cum intentione fallendi, seu falsum dicendi. cap. Beatus. 22. q. 2. Mendezius in Luce Fidei libr. 10. cap. 17. num. 2. & dicitur Mendacium à mentiri; quasi contra mentem ire, dum mendax aliud habet in ore, & aliud in mente; & solet proferri mendacium quatuor modis. Primo: cum id affirmatur, quod nec est, nec esse putatur; ut si Petrus sciens, Paulum esse Venetiis, affirmet, eum esse Patavii. Secundo: cum id negatur, quod verè est, & esse cognoscitur; ut si Petrus neget, Paulum esse Venetiis, sciens certò ibi eum esse. Tertiò: cum quis asserit certum esse, quod in mente sua est dubium. Et Quarto: cum pro dubio affirmat id, de quo habet certitudinem. Quamvis autem octo species mendacii assignentur in *cap. Primum est. 8. 22. q. 2.* communiter tamen omne mendacium ad tres tantum restringitur; itaut aliud sit *Jocosum*, aliud *Officiosum*, & aliud *Perniciosum*. Primum est, cum proferatur aliquid falsum hilaritudois, & risus excitandi gratia dicitur aliquid, quod non est verum, vel ad complacendum amico, vel ad eum juvandum. Tertium verò, cum id, quod falsum est, in alicujus detrimentum affirmatur; aut negatur id, quod est verum. Mendezius *d. libr. 10. cap. 17. num. 2. & Abelly in Medulla Theolog. part. 2. De Octavo Decal. præcept. sect. 8. §. 1.**

Omne Mendacium est intrinsecè malum, ac proinde peccatum; ea ratione, quia, ut observat S. Thomas *2. 2. qu. 110. art. 3.* locutio instituta est à Deo, ut homines sui animi sensus invicem manifestarent; & alii alios id, quod esset ignotum, edocerent. Perversitas ergo est, ac Dei offensio, uti locutione ad fallendum; ac proinde perniciosum mendacium est mortale peccatum, nisi levitas materiæ excuset; Officiosum, ac Jocosum sunt culpæ